

Slik kunne Vålerenga kirke ha sett ut – side 8
Smakebiter fra den nye bildeboka – side 10
Gateene på Vålerenga: Danmarks gate – side 13

VÅLERENGA HISTORIELAG - vi tar vare på fortiden for fremtiden

nr. 1 - 2018
21. årgang

MER GAMMELT ENN NYTT

God påske!

Medlemsmøte 10. april - se side 14

Bydelsvandring 5. juni - se side 14

Av Even Haugseth

Etter en god, gammeldags vinter går det mot vår.....

Første kvartal av 2018 er snart unnagjort, og snart er det påske. Året var ikke mer enn 30 dager gammelt da vi hadde vårt første medlemsmøte. Even Saugstad kom til oss og fortalte om Østmarka, og for et foredrag han hadde. Min navnebror øste av sin kunnskap om temaet. På en fin måte knyttet han sammen Vålerenga med Østmarka. Det ble virkelig en spennende kveld, og heldigvis var det mange som fikk med seg dette, for salen var full.

Årsmøtet er derimot ikke det møtet som trekker særlig mange. Om det er frykten for å bli valgt selv som gjør at folk holder seg hjemme, skal være usagt. Nok en gang vitnet årsberetningen om et aktivt år i laget vårt. Tallene i regnskapet viser at vi har god styring på økonomien vår. De aller fleste i styret tok gjenvalg. Et unntak var at Bjørn Arild Gjerdalen takket for seg etter mange år, først som styremedlem og i de senere årene som vara. Han har gjort en stor jobb med å ta vare på og synliggjøre idrettshistorien på Vålerenga og knytte idrettsmiljøet tettere til laget vårt. Nå jobber han sammen med Reiner Schaufler med bildeboka om Vålerenga, så vi vil uansett høre mer fra han framover, selv om han ikke sitter i styret. Som ny vara kom Petter Oppervud inn. De oppservante leserne av medlemsbladet har sett navnet hans flere ganger i de siste utgavene. Vi ønsker han velkommen og gleder oss til å høre mer fra han framover, og vi skal nok finne flere arbeidsoppgaver til han også.

Ekstra hyggelig for meg var det at Thordis Kjærstad og Solveig Hebnes hadde sendt inn forslag til årsmøtet om at jeg skal bli æresmedlem i historielaget. Jeg må innrømme at det var rørende da de tilstedeværende klappet for dette. Dette er selvfølgelig en utmerkelse som står veldig høyt for meg som har hjertet mitt på Vålerenga. Jeg er stolt og tar min del av æren for alt det vi sammen har fått til i løpet av disse åra. Tusen takk for dette!

Rett over påske, nærmere bestemt 10. april, er det klart for årets andre medlemsmøte. Kanskje flere av dere har savnet noe om den norske utvandringa til Amerika på møtene våre. Dette er jo en betydningsfull og interessant del av Norgeshistorien. Nå syntes vi det var på tide å ta opp dette temaet, så vi inviterte ingen ringere enn Toril Brekke. Hun er en anerkjent forfatter og har skrevet flere bøker om emnet. Vi ønsker henne velkommen tilbake til østkanten hvor hun har bodd tidligere. Vi håper mange også har lyst til å komme og høre om dette. April betyr vår, og da svikter aldri sangfuglene i Vålerengen pikekor oss. Benytt anledningen til å få med deg nok et fint møte i historielaget.

Vi må heller ikke glemme at det også i år er Fortau- og bakgårdsmarked på Vålerenga. I fjor var det virkelig mange som var med. Det er så hyggelig å vandre rundt i gatene og kikke inn i portrom og bakgårder, og se hva barn og voksne har funnet fram. Her er det mulig å sette fram og selge noe selv eller gjøre gode kjøp hos andre. Mange spennende bakervarer bys også fram. Kanskje vi sees?

Mai er som vanlig en travel måned, så da har vi ikke noe program. Derimot følger vi opp med bydelsvandring tirsdag 5. juni. Vi har ikke hele ruta klar nå, men vi vet at vi skal starte i Vålerenggata 24, på hjørnet mot Ingeborgs gate. Der blir det en markering med avdukning av nok et blått emaljert skilt på Vålerenga. Denne gangen er det den tidligere politistasjonen som skal merkes. Boligbygg har gjennomført en omfattende renovering av husene, og for et år siden sto de ferdige. Historielaget tok initiativ til å få satt opp et skilt, og vi ble enige om et spleiselag mellom Oslo Byes Vel, Boligbygg og oss. Det blir en spasertur i området etter avdukningen, og vi har lovet at turen ikke skal bli så lang denne gangen. Vi jobber med programmet for resten av turen. Møt opp!

Styret ønsker alle en god påske og en fin vår!

Forside:

Bildet er tatt i 1971 og viser Danmarks gate med litt mindre biler enn nå til dags. Det er et av mange som vi fikk kopiere av Odd Hildonen for noen år siden.

Takk for Grasrotandelen!

For Vålerenga Historielag ble det i 2017 igjen ny rekord for mottatte midler fra Grasrotandelen. Hele 82 stykker av dere hadde ved årets slutt registrert historielaget som fast mottaker hos Norsk Tipping. Dette har kommet medlemmene til gode ved at vi de siste årene har unngått økning av medlemskontingenten.

Siden 2009 har tusenvis av frivillige lag og foreninger fått millioner av kroner direkte fra Norsk Tippings kunder gjennom Grasrotandelen. Ordningen går ut på at hver enkelt Norsk Tipping-kunde selv kan bestemme hvilken forening/klubb som skal motta et beløp tilsvarende 7 prosent av det de selv spiller for. Det er også knyttet spenning til hva vi kommer til å motta i 2018, for denne prosentsatsen ble fra 1. januar satt opp fra 5 til 7.

Det er kanskje noen som tipper og fortsatt ikke er grasrotgivere? Kanskje fordi en ikke har forstått hvordan det fungerer? Vi kan berolige dere med at både tippeinnsatsen og premien er den samme selv om en blir grasrotgiver. Det eneste en behøver å gjøre, er å registrere strekkoden og tallkoden under som står på den bakerste siden av dette bladet:

- Hos kommisjonæren
- norsk-tipping.no
- Norsk Tipping mobilspill

Da er en registrert framover og trenger ikke å huske på det hver gang en spiller.

Styret ønsker å takke alle som støtter laget vårt med sin Grasrotandel.

LESERBREV

Før siste medlemsmøte om Østmarka fikk vi dette hyggelige leserbrevet:

Jeg skulle så gjerne kommet på medlemsmøtet, men har dessverre ikke mulighet.

Vålerenga har alltid vært i mitt hjerte. Det har også Østmarka vært. Mannen min, datteren vår og jeg bodde på Bøler i 34 år, og marka ble jo vår.

Som barn bodde jeg i Jordalsgata, tok trikken til Etterstad og gikk til Sarabråten. Først var vi nok innom og fikk kakao på Bjerke, like ved Ulsrudvannet der pappa hadde bodd som ung mann, før han ble fengselsbetjent. Opprinnelig var han Odøling. Han døde så altfor ung, og siden vi bodde i statstjenesteilighet måtte vi flytte.

Jeg byttet skole til Sagene. Etter å ha giftet meg tidlig, flyttet vi altså til Bøler, og uttallige er de minnene som dukker opp av turer rundt Nøkklevann. Til slutt kunne vi bade også der.

Mannen min, Per, var veldig glad i ski og svømming. Det mest dramatiske var da vi kom en tidlig vårdag, og en setter hadde gått gjennom isen, satt fast, hylte og bjeffet. Noen sto ved bredden og så på ganske tafatte. Da vrent Per av seg klærne, gikk på kanten av fjellet og stupte uti isvannet i bare underbuksa, crawllet ut og fikk slått isen vekk - bikkja fikk klamret seg til han, og han svømte i land. Per fikk hundeklor, veldig ros av kona si og varmt bad etter en løpetur hjem etter å ha kledd på seg i en fei.

Ja minner kommer med årene. Dere får sikkert en fin opplevelse på møtet, og jeg skal tenke på dere.

Mange hilsner fra Else-Brit Thorkildsen

LESERBREV

Kalenderen vår har nok mange av medlemmene på veggen. Et av de fineste bildene i den må være det med guttemusikken der de taktfast marsjerer oppover Danmarks gate. Kalendergruppa var ikke sikre på hvilket årstall det var tatt. Ekstra gøy er det da når vi får hjelp fra dere. Bjørn Systad har sendt oss dette:

Når det gjelder historielagets kalender for 2018, tillater jeg meg å korrigere mai måned hvor Vålerenga skoles Guttemusikkorps er avbildet. Bildet er ikke fra 1946 men fra 1953. Jeg er selv med på bildet i tredje rad, og i første rekke med klarinetter ser vi Bjørn Murud og Henning Østby.

Kalendergruppa takker og hilser så mye tilbake til Bjørn.

Referat fra årsmøtet 6. mars

av Even Haugseth / foto: Bjørn Granlund

18 medlemmer hadde funnet fram til årsmøtet i menighetssalen, Vålerenga kirke denne kvelden.

Innkallinga ble godkjent, og i sekretærens fravær tok Even Haugseth på seg å være referent og møteleder.

Jarle Teigøy leste årsberetningen som vitnet om nok et aktivt år i laget i 2017. Deretter sto regnskapet for tur, og fjoråret ga et bra resultat. Vi har fortsatt en solid økonomi. Revisors uttalelse om regnskapet var positiv. Budsjettet for innværende år ble så tatt opp til avstemning og enstemmig vedtatt. Med en så god økonomi, så ikke styret noen grunn til å endre medlemskontingenten. Dette var også årsmøtet enige i.

Det var kommet inn 1 forslag til årsmøtet. Et brev fra medlemmene Thordis Kjærstad og Solveig Hebnes ble lest opp. Etter mange års innsats i laget, ble Even Haugseth foreslått som æresmedlem. Forslaget ble applaudert. Even følte seg beæret og takket årsmøtet for utnevnelsen.

Så var det klart for valg. På vegne av Kari Johannessen, Helge Nilsen og seg selv i valgkomiteen, tok Jarle Teigøy ordet. Samtlige i styret med unntak av varamedlem Bjørn Arild Gjerdalen tok gjenvalg, og Petter Opperdud ble valgt som nytt varamedlem. Også revisor ble gjenvalgt. Alle valgene var for 1 år. Det nye styret og revisor takker for tilliten. Styret foreslo den sittende valgkomiteen for 1 år til, og dette var de frammøtte enige

i. Som takk for sin hederlige innsats gjennom mange år, fikk Bjørn Arild en stor blomsterbukett.

Etter at møtet var over, spanderte vi vafler og kaffe som Kari Johannessen på kjøkkenet hadde laget. I tillegg kom Gro Moen med deilige muffins til oss. Takk til begge for dette!

Ellers takker styret for frammøtet.

Evy til minne

av Kate (Norderhaug) Wohlstedt, Nyköping, Sverige

Da jeg så bildet av klasse 7A i nummer 3/2017 av Mer gammelt enn nytt, fikk det meg til å tenke på Evy (Berg) Bjerklund. Evy var av ukjent grunn fraværende den dagen bildet ble tatt. Evy burde absolutt ha vært med, for selv om hun i alle år den minste i klassen, var hun likevel den største når det gjaldt det meste.

Det går nesten ikke en dag uten at jeg tenker på Evy. Hun var verdens beste venninne på alle tenkelige måter.

Hun stilte alltid opp hvis noen trengte hjelp, sto på hele tida og var alltid like glad og fornøyd.

Vi ble bestevenninner fra første skoledag i 1941. Hun bodde i Orknøygata 2, og jeg i Danmarks gate 2. Dessverre hadde tyskerne tatt Vålerenga skole, derfor måtte vi finne andre lokaler å gå på skole i. Klassen på rundt 20 jenter ble først delt opp i to. Til å begynne med gikk vi hjemme hos hverandre, senere ble det både Bedehuset, Sakrestiet og Renholdsverket i Åkebergveien m.fl. Det ordnet seg da vi fikk tilbake skolen vår i 1946. Engelske soldater bodde på Vålerenga skole det første året etter krigen, og det er egentlig et under at vi lærte å skrive og lese og regne.

Evy bodde sammen med mor og far og to eldre brødre på ett rom og kjøkken uten bad og toalett. Først do i bakgården, senere WC i trappeoppgangen. I tillegg hadde de hund. Gutta fikk etter hvert kjæresten, og det var alltid fullt hus hos familien Berg både natt og dag, og man følte seg alltid

Evy med gutta (Bjørn Eriksen og John Berg) og Ola-kjerre ved plankegjerdet mot skolegården. Foto: VHL (fra Evy)

Evy i full sving. Foto lånt av Kate.

velkommen der. Der det er hjerterom, er det husrom, eller "Finns hjärtrum, finns stjärtrum" som svenskene sier.

Evy var ei sprek jente i motsetning til meg, men hun fikk meg med på turer både i Øst- og Nordmarka, både på ski og på beina. For ikke å snakke om Jordal. Så fort der blei is, på med skøytene. Først hockeyskøyter på indre bane, så lengdeløp på ytre bane der alle de kjekke gutta gikk, bl.a. Kupper'n.

Siden ble det Bårdar danseskole, og deretter dans hver eneste helg. I tillegg både turn og dans i Turnhallen. Turnhallen hadde dårlig rykte, så vi fortalte helst ikke foreldrene våre hvor vi gikk på dans. Evy fikk meg inn i VIF's håndballag, men det ble aldri særlig vellykket for mitt vedkommende. Vi som kjente Evy, vet alle alt hun gjorde for håndballen og VIF's damelag.

Vi var en liten gjeng i klassen som holdt sammen under skoletida: Jorunn Brøter, Solveig Aasgaard, Evy og jeg. Vi bestemte oss tidlig for å ikke begynne å røyke sånn som de fleste andre jentene i klassen gjorde, og det kan vi takke Evy for. Det var hun som gikk i bresjen for den beslutningen. Hun fortsatte som leder og holdt orden på

adresser og telefonnummer til alle jentene, så vi kunne ha årlige treffer helt fram til sin altfor tidlige bortgang.

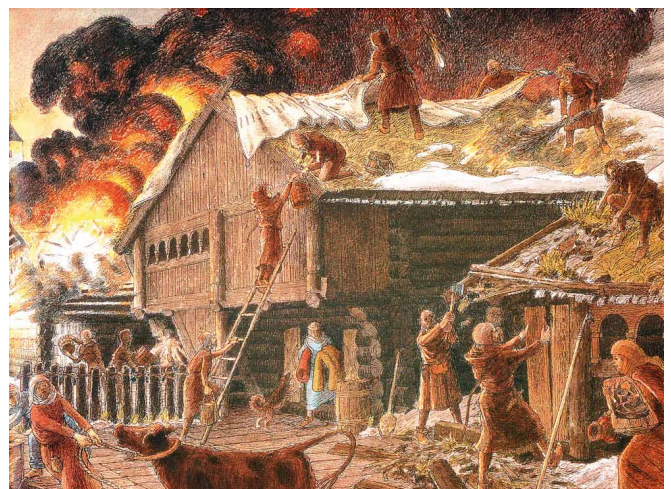
Som sagt, jeg savner Evy daglig og alt hun sto for.

Vandring i Gamlebyen med Leif Gjerland

Vi har fått innbydelse av Middelalder-Oslo som ønsker medlemmer av Vålerenga Historielag velkommen til vandring i Gamlebyen med Leif Gjerland.

6. september kl. 17.00. Hold av datoen og merk klokkeslettet. Vi kommer tilbake med plakater på denne vandringa i **Mer gammelt enn nytt** nr. 2 i juni.

Redaksjonen

Sarabråten 1922. foto: Anders Beer Wilse/Oslo Museum

Østmarka fra da til nå

Referat fra medlemsmøtet 30. januar

av Håkon O. H. Engh

Medlemsmøtene våre er alltid gledelig populære og godt besøkt, og denne kvelden hadde ekstra mange funnet veien til menighetssalen. Rundt 100 interesserte hadde latt seg lokke, og vi tar neppe feil når vi antar at det annonserte kåseriet må ta den største delen av «skylda». Det kan ikke være mange som kjenner Østmarka bedre enn kåsøren, Even Saugstad. Gjennom mange år har han trålet markaskogene på kryss og tvers, og det finnes vel knapt et sted hvor han ikke har satt sine føtter. I elleve år bodde han også midt i marka, da han var vert på Sandbakken sportsstue. Han sitter inne med enorme kunnskaper, som han også makter å formidle både interessant, spennende og humoristisk. Kåseriet med tittelen «Østmarka fra da til nå» er basert på boka «Østmarka fra A til Å» fra år 2000, men på historielagets ønske presenterte han en spesialversjon med mange tråder til Vålerenga. En av disse trådene var trikken. Den førte mange til Oppsal,

som var porten til vidstrakte skoger, blinkende vann og topper med vidt utsyn. Først ut var Akersbanen fra Etterstad til Oppsal, og fra 1937 ble linja kopla sammen med bytrikken. Som en ekstra service om vinteren ga konduktøren fore- og smøretips. Ulsrud Kafé og Sportsstue var et populært stoppested på veien ut i marka eller på hjemturen. I dag står hovedhuset på Ulsrud gård som et ærverdig minne om andre tider.

Østmarka dekker områder i fem kommuner; Oslo, Enebakk, Lørenskog, Rælingen og Ski. Lenge var disse områdene stort sett ukjent for andre enn de få som bodde der og levde av det skogen, vannene og noen små og karrige jordflekker kunne gi. I dag er de vidstrakte skogene et frihetens, rekreasjonens og opplevelsenes paradisi for tusener av brukere.

Det er særlig to personer som er uløselig knytta til Østmarkas nære historie. For folk flest er Thomas

Heftye vel kjent. Midt på 1800-tallet var han Christianias rikeste mann og eide store deler av Østmarka. Ofte inviterte han noblesse og kulturelite til fest på staselige Sarabråten. Og de kom villig; Kong Oscar II, Ole Bull, Peder Christen Asbjørnsen, Jørgen Moe og mange andre. Prins Carl av Sverige og Norge følte seg så hjemme der at han signerte i gjesteboka med «Calle». Utflukter på Nøklevann med den beintråkka «hjuldamperen» Sara, en slags miniatyr av Skibladner, var også populære. Da Nøklevann rundt 1900 ble drikkevann tilbød kommunen 50 kroner som kompensasjon for at den ikke lenger kunne brukes. Heftye ble rasende over et slikt skambud. Fremdeles lurer mange på hvor det ble av båten. Ble den hugget opp eller senket et sted i vannet? Mange tror det siste, men hele vannet er grundig gjennomsokt uten resultat. Hovedhuset på Sarabråten ble solgt og plukket fra hverandre med planer om å flytte det, først til Kongsberg og seinere også til der

hvor Østmarksetra er i dag. Skiftende eiere, der iblant også kaptein Johan Skau, hadde mange planer om gjenreising. Felles for dem alle var at de aldri ble realisert.

Johan Skau er ofte blitt kalt «Østmarkas oppdager». Han var blant de første 28 lærerne som kom til Vålerenga skole, da den ble åpna i 1895. Han ble den som først og fremst åpna folks øyne for det nære turparadis. Hvorfor bruke tre trikker og kaste bort unødvendig mye tid og penger for å komme til Nordmarka, når Østmarka lå så mye nærmere? Hvorfor gå over bekken etter vann? I 1899 fikk han i gang Sarabråtrennet, «østkantens holmenkollrenn», med konkurranser i hopp og langrenn. Opptil 300 deltakere var med. Avisen Socialdemokraten, forløperen for Arbeiderbladet, hadde i 1915 en reportasje om en tur til Sarabråten, via Bjerke og «Korketrekker'n». Arrangør var Johan Skau, og grunnen til at akkurat denne turen er så godt dokumentert er at den legendariske fotografen Anders Beer Wilse også takket ja til å være med. Skau må ha kjent betydningen av PR. Han tok også initiativet til å få laget det aller første turkartet over Østmarka. Han ble en gammel mann og var en ildsjel til det siste. Året før han døde ble han bl.a. beskrevet som Hedmarks eldste syklist.

Der folk ferdes er det behov for mat og drikke. Da flere fant veien inn i eventyrskogene, dukka bevertningssteder opp på flere av de gamle boplassene; Bjerke, Bråtan, Gullsmiden, Rustadsaga, Mariholtet, Sandbakken, Skullerudstua, Skjelbreia og flere. Noen av dem lever fortsatt i beste velgående. Der forresten noen som husker hvilket sted som gikk under det megetsigende navnet «Lapskausen»? Det er populært å sove ute i skogen, men det finnes også muligheter for å overnatte inne. Vangen er det eneste betjente stedet, men kjøp av nøkkel fra Turistforeningen gir adgang til flere selvbetjente hytter.

Ild har alltid vært en trussel mot skogen. Særlig i tørre perioder kan lynnedslag, villfarne gnister fra bål eller uforsiktighet med sigaretter starte en brann. Derfor finnes det strenge regler for bruk av ild. Tidligere ble

marka overvåket fra tre bemannede «branntårn» plassert på strategiske utsiktspunkter. I dag gjøres jobben med ett lite fly. Et helt annet tårn spiller nå en viktig rolle. Radartårnet på Haukåsen, kalt «soppen» eller «golballen», som holder orden på flytrafikken til og fra Gardermoen.

Østmarka er full av mysterier og kuriositeter. Det er ikke mulig å nevne alle, men et av dem er en bauta på toppen av en skrent ikke langt fra Sandbakken. Ingen vet hvem som har reist den eller hvorfor. Kanskje som en slags grensemarkering? Da den en gang ble tippa utfor skrenten, ble den dratt opp igjen og gjenreist av speidere fra Vålerenga. Blant andre spesielle steder er Dronningskaret ved Hauktjern, den blåmerka turveien gjennom fjellet som er så trang at den er enveiskjørt. Eller heter det enveisgått? Like ved satte kong Olav sin signatur på fjellveggen ved sitt besøk i 1975. Og ved vannet Svartoren, som er fire kilometer langt og bare noen få meter bredt, finnes Oslomarkas kanskje eneste håndtrukne tauferje.

Det er også et rikt dyre- og fugleliv i skogen, og i vannene finnes tallrike fiskeslag til stor glede for hobbyfiskere. Beveren var i tidligere tider et vanlig innslag i faunaen, men på slutten av 1800-tallet var den utryddet. Hovedansvarlig for utryddelsen var nok det farligste av alle rovdyr, mennesket. Naturentusiasten og marka-boeren Sverre M. Fjeldstad gjeninnførte beveren for noen tiår siden. I mellomtida hadde mennesket også utryddet ulven, slik at den ikke lenger hadde noen naturlige fiender. Den spredte seg raskt og er igjen blitt en

vanlig innbygger i marka. Så lenge mennesket «holder seg i skinnet» og tillater beveren å beholde sitt, så er den kommet tilbake for å bli. I seinere år har ulven så smått begynt å vise seg igjen, men den vil aldri kunne bli noen trussel for beveren. Østmarkas verdi som friluftsområde er uvurderlig. La oss inderlig håpe at framtidige generasjoner vet å verne om den og ta vare på den!

Ikke alle vet at VIF faktisk er en av grunneierne i Østmarka. I 1945 ble ei fem mål stor tomt ved Tornevean kjøpt for kr 3348,-. Byggeplanene ble det ikke noe av, og Markaloven som kom seinere, vil sørge for at de heller aldri vil bli det. Men klubben er altså fortsatt eier av en liten bit av villmarka. VIF viste også interesse for å kjøpe en tomt ved Rautjern. I stedet ble den kjøpt av private medlemmer av klubben. Det er her «Pienehytta» står. Saugstad etterlyste de nåværende eierne av stedet, og det viste seg at en av dem faktisk satt blant tilhørerne i salen.

Kåseriet høsta lang og vel fortjent applaus, og så slapp Ingunn prest til med opplysninger om kommende arrangementer, som alle vil være historie når dette leses; speidernes akedag i parken, møte i gubbelaget og danseforestilling spesielt tilpassa kirkerommet.

Nok et vellykket medlemsmøte ble avslutta med vafler, kaffe og hyggelig prat. Ingunn kunne forresten med aldri så lite stolthet opplyse at 70 av de frammøtte satt ved splitter nye bord og på nye stoler.

Kveldens foredragsholder Even Saugstad. Foto: Bjørn Granlund.

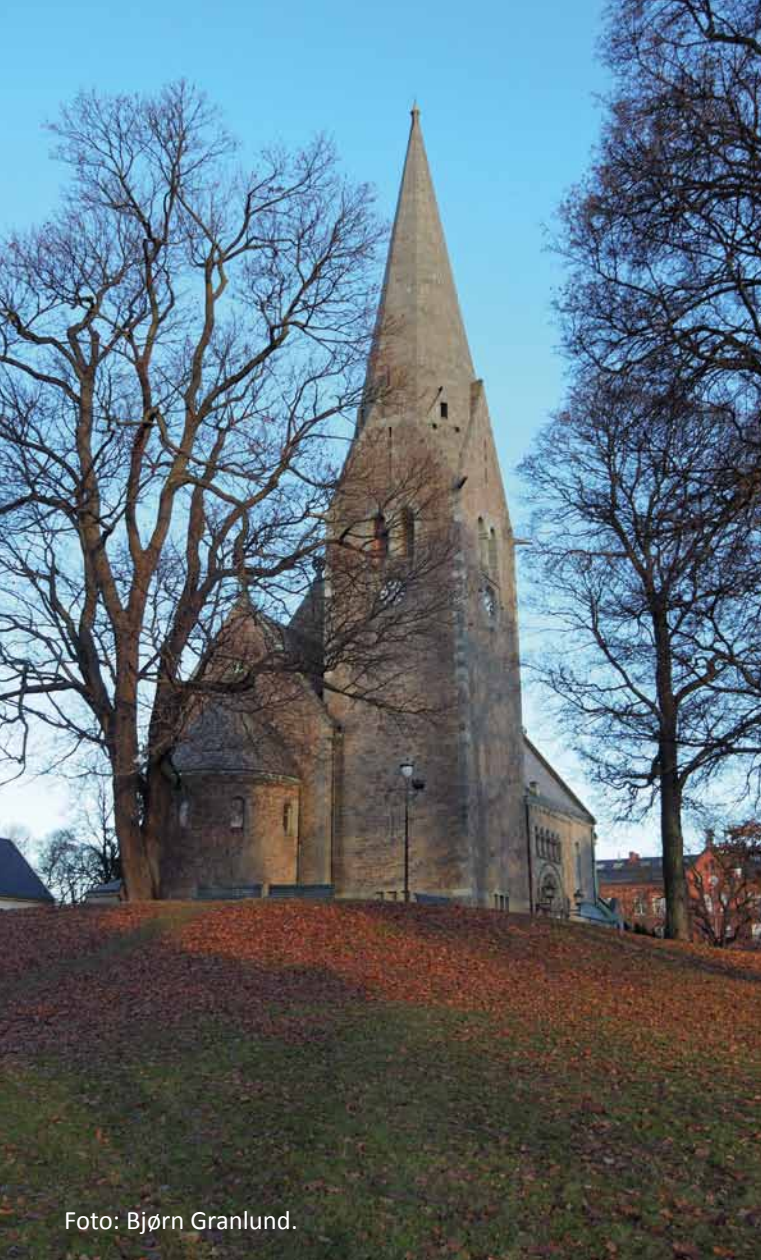

Foto: Bjørn Granlund.

Det opprinnelige forslaget til Vålerenga kirke ble tegnet av Holger Sinding-Larsen i 1898 sammen med den tyskfødte arkitekten Heinrich Jürgensen (1871-1953).

Senere valgte Sinding-Larsen å tegne om kirken, og ble selv utførende arkitekt. Kirken ble innviet i 1902. Forslaget viser hans påvirkning fra engelsk romansk arkitektur, og hvordan ved sin bruk av stein arbeidet fram nye former i kirkearkitektur. Sinding-Larsen samarbeidet også med billedkunstneren Emanuel Vigeland.

Slik kunne Vålerenga kirke ha sett ut

av Even Haugseth / Kilde: Wikipedia og Store norsk Leksikon.

Takk til Anne Teppen som tipset oss om denne saken!

Holger Sinding-Larsen (1869-1938), eller Peter Andreas Holger som han var døpt, var navnet på han som skal ha æren av å ha tegnet kjerka vår. Han var en av sin tids mest markante arkitekter med tro på en norsk tradisjon. Han begynte sin utdannelse ved ved Kristiania tekniske skole 1885-89 og mottok særlig impulser fra Herman Major Schirmer og dennes studie- og oppmålingsreiser i Gudbrandsdalen.

Han var en engasjert debattant i alle spørsmål som gjaldt arkitektur og arkitekter og ble arkitektstandens mest kjempende mann. Han stiftet Yngre arkitekters Forening i 1891 for å styrke standens kunstneriske profil i opposisjon til ingeniørene.

Deretter studerte han ved Technische Hochschule Charlottenburg i Berlin 1892-93 under professorene Otzen og Jacobsthal og som assistent under Johannes Vollmer 1893. I siste halvdel av 1890-årene drog han på studiereiser til Spania, Italia og Hellas, men også til Storbritannia og Sverige.

I 1895 vant Sinding-Larsen konkurransen om Holmenkollen kapell blant 27 deltakere. Kapellet, som ble oppført 1901-1903 og er gjenreist etter brannen i 1992, er et stavkirkeinspirert kirkerom, men med store lyse vinduer. Andre kirkebygg han står bak er Gjøsfall på Nesodden (1900), Vålerenga i 1902, Eidsfoss i Vestfold 1904, Siggerud i 1905 og Lomen i

Valdres 1914. Han var også engasjert av Strømmens Trævarefabrik i å utforme de første ferdighusene som var delvis preget av dragestil (i samtiden kalt "norsk stil"), som ble satt opp langs Holmenkollbanen for å sikre dennes trafikkgrunnlag.

Han var i Paris i forbindelse med verdensutstillingen 1900, hvor han hadde tegnet den norske Pavillion, hans første større bygning i en moderert dragestil med tilknytning til tømmerarkitektur. Den ble belønnet med gullmedalje.

I årene 1904-15 oppførte han en rekke større bygninger: Univeristets Aula sammen med Harald Bødtker, som nok behersket den "græske

Stil" bedre, Zoologisk museum og Botanisk museum (begge på Tøyen) og hovedverket Universitetsbiblioteket (som nå er Nasjonalbiblioteket) ved Solli plass. I hans steinarkitektur kommer tyngre elementer inn; han behersker den hugne granitt, og med tunge og lukkede former, sammenpressede søyler og i et spill mellom råhugne og slepne flater finner han monumentalitet og ro. Allerede i Vålerenga kirke fra 1902 hadde han, påvirket av engelsk romansk arkitektur, funnet fram til nye former i norsk kirkearkitektur i stein.

Sinding-Larsen er best kjent for sine arbeider ved Akershus slott, hvor han var medlem av restaureringskomiteen og utførende arkitekt 1905-1922. Ved Statens håndverks- og kunstindustriskole var han i flere år lærer. Av utmerkelser fikk han i 1920 under OL i Antwerpen olympisk sølvmedalje i arkitektur, Designs for Town Planning. Det ble ikke utdelt noen gullmedalje for det dette året. I 1927 fikk han Fridtjof Nansens belønning for fremragende forskning (historisk-filosofisk klasse).

Utdrag fra Aftenposten Historie, 7/2016:

- Det sies at han nærmest slengte seg med sånn i siste liten. Han mente det kunne være moro å være med, sier Amund Sinding-Larsen, barnebarn av Norges eneste OL-medaljør i kategorien "Designs for Town Planning".

Utenomsportslige grener

Aftenposten Historie har tatt med Amund Sinding-Larsen til Nasjonalbiblioteket i Oslo, bygget som hans bestefar tegnet på begynnelsen av 1900-tallet. For aller første gang skal han få se det ærverdige, meterhøye diplommet som fulgte med sølvmedaljen under lekene i Antwerpen. Fra 1912 og helt frem til annen verdenskrig ble det i tillegg til sportsgrenene også arrangert egne OL-konkurranser for utøvende innen kategoriene musikk, skulptur, litteratur, maleri og arkitektur med fokus på idrett.

Sølv-tegningene aldri realisert

- Jeg tror bakgrunnen for at disse konkurransene kom i stand, var et ønske om en slags gjenfødelse av lekenes opprinnelse, hvor man skulle utvikle det fullstendige menneske. Da handlet det ikke bare om kropp, men også sjel, sier barnebarnet. Han er selv arkitekt, akkurat som sin far og farfar. Holger Sinding-larsen, den gang 51 år gammel, sikret seg OL-sølv for skissene til Statens gymnastikkskole og Norske Studenters Idrætsforbund. Selv om tegningene i ettertid aldri ble realisert, er dette likevel fortsatt Norges første og eneste OL-medalje innen arkitekt.

- Det ble ikke delt ut noen gullmedalje.

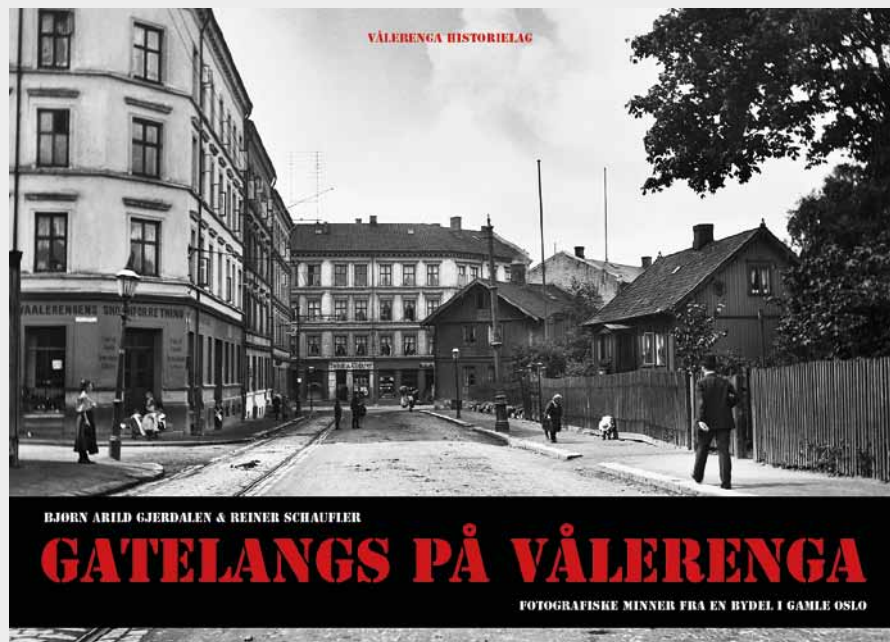

Holger Sinding-Larsen, ca. 1930. Oslo Museum.

Gatelangs på Vålerenga

Bildeboken
om Vålerenga
tar form

av Reiner Schaufler

Fotoboken *Gatelangs på Vålerenga* som Bjørn Arild Gjerdaalen og Reiner Schaufler har holdt på med siden høsten 2016 begynner sakte, men sikkert å finne sin endelige form. Det er fortsatt for tidlig å komme med en konkret utgivelsesdato, men det blir helt sikkert på denne siden av jula!

Boken ble allerede omtalt i flere sammenhenger. Vi presenterte også noen første glimt på Historielagets høstutstilling.

Utfordringen har vært å gå tilbake til originalbildene for å scanne dem i god nok kvalitet for boktrykk. Bilder ser ofte bra ut på skjermen, men trenger en helt annen oppløsning og fargejustering for å egne seg til trykk.

Siden vi er opptatt av å presentere bildene på best mulig måte, går det en god del timer til å scanne på nytt og begynne forfra med bildematerialet der hvor det er mulig. Vi tror at disse ekstramilene lønner seg, og at det kommer til å sees i boken.

En annen - hyggelig - utfordring er å begrense bokens omfang. Vi nærmer oss 900 bilder på 360 sider, og da har vi valgt bort mange. Det er gøy å stadig oppdage nye kilder og velvillige bidragsytere som med glede åpner sine arkiver og deler skattene med oss. Vi kan love noen flotte lysbilder som vises for første gang, i tillegg til bilder som dere har sett før, men ikke i denne sammenheng og ikke med denne detaljrikdommen.

Bokens hoveddel tar for seg gatene, både kronologisk og tematisk. Dessuten har vi et kapittel om skolen, parken og kirken, om trikken, om Jordal Amfi, og - sist, men ikke minst - om selveste VIF.

Vi viser noen eksempelsider her som trolig kommer til å stå i boken som de er nå.

På fjorårets fotoutstilling fikk vi allerede noen forhåndsbestillinger. De som er interessert i boken og ønsker å sikre seg et eksemplar, kan gjerne sende en epost til reiner.schaufler@gmail.com. Vi holder dere orientert om pris, omfang og utgivelsen i god tid før det skjer.

Smålemsgata het tidligere Nedre Havgade med tilknytning til Vålerengen Hovedgled frem til byutvidelsen i 1878. Gata fikk navnet Smålemsgata i 1879 etter Småleens amt.

SMÅLEMSGATA

Ca 1910, OBM/BS.

En bakkeveien snor seg fra Smålemsgata ca 1935. Olga Gulbrandsens kolonialforretning lå i første etasje i strykeveien på hjørnet av Enbakkveien og Smålemsgata. Her regjerte fru Brannen og frk. Brynhildsen, og her var det som vanlig var ingen selvbetjening. OBM/BS.

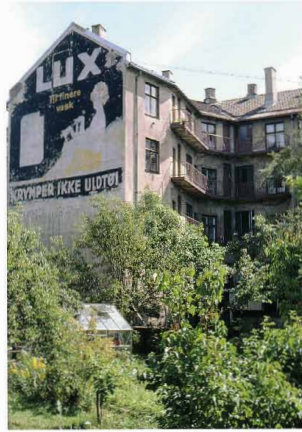
1970. Odd Hildonen/VHL.

Vikereenga 60 med LUX-reklamen som var ryelig i Etterstadgata. Alle foto Olstein Otisjefoss juli 1983.

80 ETTERSTADGATA

111

Olaf Arnæs i sin butikk i Ingeborgs gate 7. VHL.

120 INGEBORGSGATE

▲ Ingeborgs gate mot parken med Arnæs kolonial til høyre. VHL. Etter brannen i mai 1888. Johnny Vaaga/VHL. ▲ Rundt 1983. Morten Krogtad/VHL.

121

Hedmarksgata 7 i 1979. Revet i 1985. VHL.

117 HEDMARKSGATA

122

270 TRIKKEN

TRIKKESTALLEN. I 1923 tok Kristiania Sporveisselskab i bruk denne nye vognhallen i Hedmarksgata. Hallen ble først uten tak etter amerikansk forbilde. Taket kom raskt på plass etter den første skikkeligme vinteren. Vognene mot byen fikk nytt spor i Strømvien, og det ble adkomst til vognhallen derfra. Trikkene fra byen forsvant i Vikereenga i 1964 gikk siste trikk hit. Vognhallen ble revet i 1986, og Jordal Terrasse og Kampen Hageby ble bygget på tomten. Rolf Hofmoen gate ble da rettet ut, og utløpet i Hedmarksgata ble flyttet lenger østover enn det vi ser her.

Historielaget gir bøker til ny skole

av Jarle Teigøy og Even Haugseth

Valle Hovin videregående skole er lokalisert i Vålerenga Kultur- og idrettspark og ble åpnet i august 2017. På skolens nettside leser vi at den i inneværende år har 150 elever, og i skoleåret 2019-2020 vil antallet være oppe i 450. Skolen tilbyr studiespesialisering mot toppidrett. I det moderne skolebygget finnes både spesialrom, bibliotek og treningsrom av høy kvalitet. De har en langsiktig samarbeidsavtale med Vålerenga Fotball.

Foto fra skolens hjemmeside.

Etter at skolen startet opp i fjor høst, fikk historielaget en henvendelse fra biblioteket om vi hadde bøker med tilknytning til Vålerenga som vi kunne donere til skolens bibliotek. Styret behandlet saken, og vi var alle enige om at dette er en flott mulighet til at ungdommer kan gjøre seg kjente med ikke bare VIF's historie, men også hva slags tilknytning VIF har til bydelen Vålerenga. Ungdommen er framtida.

Jarle Teigøy fikk oppgaven med å overlevere et eksemplar av hver av de bøkene og dvd'ene som vi har gitt ut og også andre bøker om Vålerenga. Entusiasmen var stor da han kom med dette, og etterpå var dette lagt ut på skolens Instagramside:

Lokalhistorie er viktig, og i dag var vi så heldige å få besøk av Jarle Teigøy fra Vålerenga Historielag. Han hadde med seg mange interessante bøker om bydelen og om fotballaget Vålerengas historie. Tusen takk for gaven og for en spennende prat.

Vi håper at bøkene kommer til nytte.

Hvor er dette?

Selv om det i skrivende stund ikke er så mye som minner om vår, så er det ikke lenge før det er mai, og da begynner korpsene å røre på seg. Da er det på sin plass å ta med et bilde av Vålerengen Guttemusikkorps. Bildet har vi fått kopiere av Mette Skuterud. Kan det være fra rundt 1955? Hva mener dere, og hvor er bildet tatt? Send oss gjerne svar på epost@valerenga.org eller kontakt oss på annen måte. Vi venter i spenning.

“Hvor er dette?” i forrige blad:

Bildet som vi hadde i blad nr. 4, 2017, kunne forvirre noen og enhver, for det ser helt annerledes ut der i dag. Hyggelig var det at Berit Gresen kjente seg igjen og sendte inn svar til oss. Vi takker så mye!

Jeg tror dette er på hjørnet av Hedmarksgata og Numedalsgata. Frem til 1957 bodde jeg i 1. etasje i den nærmeste gården, Hedmarksgata nr. 11. Da jeg bodde der, var det Blue Master-reklame over hele gavlveggen. Gården ble etterhvert revet, og det ble bygget nytt der.

Danmarks gate og sidegater med nordiske navn

av Petter Opperd (kilde: Wikipedia)

Danmarks gate (21, 27-53, 2-56) går mellom Opplandgata og Etterstadgata, forbi Vålerenga park med Vålerenga kirke. Den går parallelt med Vålerenggata og er en av de lengste gatene på Vålerenga. Danmarks gate skal ha hatt navnet sitt fra før byutvidelsen i 1878.

Husene er stort sett en eller to-etasjers trehus malt i forskjellige farger mellom Etterstadgata og Ingeborgs gate. Nr. 31-41 er to-etasjes panelte laftehus, alle oppført av snekker Andreas Olsen 1878-79.

På vestsida av gata er det en del næringslokaler.

Fra Ingeborgs gate og ned til Opplandgata er bygningene 3 etasjers bygårder i mur. Denne delen av gata er blitt herjet av flere store branner mens det var trehus her også.

I Danmarks gate 41 startet Synnøve Finden opp sin ostefabrikk i 1928.

Sveriges gate går fra Danmarks gate til Fridtjovs gate. Den fikk sitt navn i 1879. Nr. 14, 16 og 18 er tre hus i sveitserstil fra omkring 1877. De ble renoveret i 1980-åra.

Arne Andreassen var fotograf i Danmarks gate i mange år. Foto: Carl Lang.

Småbutikkene er borte fra Danmarks gate.

Hjaltlandsgata går fra Danmarks gate østover til Islandsgata og fortsetter som gangsti mellom skolen og kirkeparken. Gata fikk navn i 1896 etter det norrøne navnet på Shetlandsøyene.

Islandsgata går parallelt med Danmarks gate på østsiden fra Sveriges gate til Hjaltlandsgata. Gata fikk navnet sitt i 1891. Halvparten av gata går langs skolen. Ellers er gata stort sett bebygd med 4-5 etasjers bygårder i mur.

Orknøygata er en av de korteste gatene på Vålerenga og går ett kvartal mellom Islandsgata og Fridtjovs gate på nordsiden av skolegården. Gaten fikk navn etter Orknøyene i 1897.

Gata har 5 bygårder i mur på nordsida, alle med 4 etasjer. Rudolf Nilsen ble født i leiegården i nr. 6 i 1901.

Weng-gårda som ble satt opp nederst i Danmarks gate etter storbrannen i 1887. Foto: Odd Magnar Solbakken.

MEDLEMSMØTE 10. APRIL

kl. 19:00 i menighetssalen Vålerenga kirke

Toril Brekke: “Drømmen om Amerika”

Toril er oppvokst på Oslos østkant og gikk på barneskolene Kampen og Hasle. Hun er utdannet typograf og har i tillegg til å være forfatter også jobbet som lærer og journalist. Vi skal denne kvelden få høre fra bøkene som hun ga ut i 2006 til 2010 om den norske utvandringen til Amerika. Med sin

helt spesielle evne til å kombinere dokumentarisk kildestoff med levende person- og miljøskildringer, er hun en av våre fremste forfattere av historiske romaner. Hennes siste bok i 2017, “Alle elsket moren din”, er første bind i en trilogi om oppvekst i Oslo på femti- og sekstitallet.

Kaffe og vafler slik vi pleier. Nå kan du også betale for dette med VIPPS. Vi er takknemlige for litt hjelp til bæring av stoler fra gangen og inn i salen og tilbake av de som har mulighet.

Foto: Tine Poppe/aschehoug.no

Velkommen!

Tirsdag 5. juni kl. 18.00
Frammøte: Utenfor Vålerenggata 24 (ved Ingeborgs gate)

Bydelsvandring på Vålerenga

Nå skal pol'tistasjon' endelig få blått skilt. Et samarbeid mellom Boligbygg, Oslo Byes vel og historielaget har gjort dette mulig. Bli med på høytidelig avdukning, taler og et historisk tilbakeblikk. Det blir så en spasertur rundt på Vålenga som vi alle er så stolte av. Her er det mye å se på og mye å fortelle, så vi stopper flere steder underveis.

Bare ett av stedene røper vi nå, og det er der hvor selveste Rudolf Nilsen ble født i Orknøygata. Gården fikk forresten sitt blå skilt i fjor høst. Det blir ingen lang tur, så det blir mulig for noen og enhver å henge med. Vi regner med at vi holder på halvannen time.

Så håper vi på fint vær og at riktig mange kommer.
Selvfølgelig er vandringa gratis.

Velkommen!

Hvem er disse søte små pikene i klasse 2a, og i hvilket år er det tatt?
Sendt gjerne inn navnene hvis dere kjenner noen. På forhånd takk!

Klassebildet i nr. 4/2017

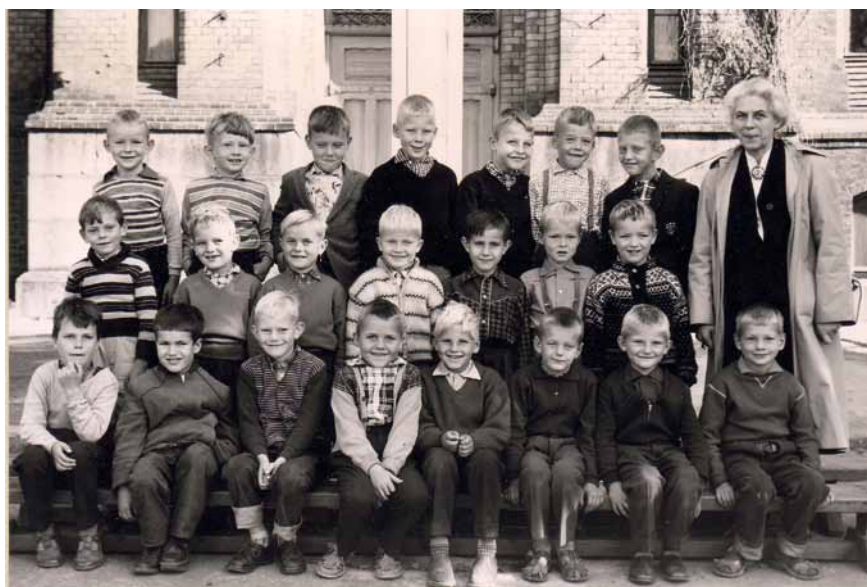
Det var dessverre ikke så stor respons på klassebildet forrige gang. Vi la det også ut på Facebook, men det mangler fortsatt mange.

Fra venstre:

Foran: 1: Thomas Dahl, 2: ?, 3: ?, 4: Arne Byom, 5: ? Larsson, 6: ?, 7: ?, 8: Rolf Mangen

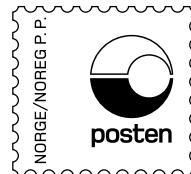
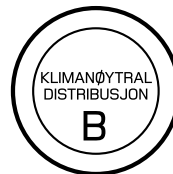
I midten: 1: ?, 2: ?, 3: ?, 4: ?, 5: Ronny Skarnes, 6: ?, 7: ?

Bakerst: 1: ?, 2: ?, 3: Morten Kihl, 4: ?, 5: Jan Stenmo, 6: ?, 7: ?

Avsender/Retur:

VÅLERENGA HISTORIELAG
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

MER GAMMELT ENN NYTT

Årgang 21 - nr. 1/2018
ISSN 1890-9094

Informasjonsblad for
VÅLERENGA HISTORIELAG

epost@valerenga.org

Bankkonto: 0530 04 78222

Leder

Even Haugseth

Nestleder

Haide S. Østreng

Kasserer

Gro Shakesby

Sekretær

Håkon Olav Harald Engh

Styremedlem

Bjørn Granlund

Varamedlemmer

Wenche Ekstrøm
Reiner Schaufler
Petter Opperud

Kalendergruppe

Anne Teppen
976 18 464
ateppen@live.no

Fotogruppe

Fotografering, innsamling og
digitalisering av bilder:
Bjørn Granlund
901 80 290
foto@valerenga.org

Idrettsgruppe

Om bydelens idrettsmiljø
Bjørn Arild Gjerdalen
909 19 250
b.gjerdalen@gmail.com

Fotoutstillingsgruppe og redaksjon medlemsavisa

Even Haugseth
938 01 902
leder@valerenga.org

Layout og sats:

Reiner Schaufler

Korrekturleser:

Kate Norderhaug Wohlstedt

Salgstorget

Bestilling: foto@valerenga.org eller tlf. 901 80 290

- **Historielagets kalender 2018**
Kr. 100,- + porto

- **Historielagets Kopp 100,-**
Caps 100,-
Piquet-skjorte 180,-

- **VIF-bok Heia Vålenga!**
Kr. 450,- + porto

- **VIF jubileums-CD med 42 låter 1973-2012 inkl. jubileumslåta "Stolthet, respekt og kjærlighet" av Trond Ingebretsen**
Kr. 199,- + porto

Vålerenga historielag på nett:

valerenga.org
www.facebook.com/valerenga.historielag

Så enkelt er det å støtte Vålerenga historielag

Er du kunde hos Norsk Tipping og tipper eller spiller Lotto, Joker eller andre spill. Registrer denne strekkoden og tallrekka under neste gang, så støtter du indirekte Vålerenga Historielag. Din innsats og premie blir uforandret. Takk for støtten!

32774890364462